

Bilten

Broj 4, januar 2011. godine

PREDSTAVNIŠTVO REPUBLIKE SRPSKE

USTANOVA ZA UNAPREĐENJE EKONOMSKE, NAUČNO-TEHNIČKE,
KULTURNE I SPORTSKE SARADNJE IZMEĐU REPUBLIKE SRPSKE
I REPUBLIKE SRBIJE

IZDVAJAMO

VELIKE POPLAVE U RS

FESTIVAL MALIH SCENA – MONODRAMA SRPSKE

SKUP HIRURGA U BANJALUCI

RUDNIK I TERMoeLEKTRANA (RITE) GACKO

PREDSTAVNIŠTVO REPUBLIKE SRPSKE U SRBIJI

Bulevar despota Stefana 4/IV
Beograd, Srbija

Tel: 00 381 11 324 6633

Faks: 00 381 11 323 8633

E-mail: predstavnistvo@predstavnistvorsbg.rs

Sadržaj

U fokusu

Velike poplave u RS	3
-------------------------------	---

Specijalne veze

U susret sjednici Savjeta za specijalne i paralelne veze	4
Akcija Zadužbine „Studenica i Predstavništva RS”	5
Predsjednik Republike Srpske sa beogradskim studentima	5

Naučna saradnja

Regionalni skup hirurga u Banjaluci	6
---	---

Kultura

Povodom jubileja Festivala malih scena – monodrama Srpske	7
Ljubo Božović: Potreba za pravim umjetničkim vrijednostima	9

Obrazovanje

Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjaluci	10
---	----

Turizam

Banja Slatina	11
-------------------------	----

Predstavljamo

Rudnik i Termoelektrana (RiTE) Gacko	14
--	----

Opštine RS

Pale	18
----------------	----

U fokusu

Velike poplave u RS

Vodena stihija, nezapamćena u posljednjih stotinjak godina, obušila se na naselja u dolini rijeke Drine i pritoka, ali i drugih rijeka na istoku RS. Najviše je nastradala Bijeljina, ali su stradali i Zvornik, Novo Goražde, Foča, Bileća, Višegrad, Trebinje i druga mjesta. Poplave su po drugi put ove godine pogodile RS kao dio klimatskih turbulencija širom Evrope. Hiljade stanovnika morali su da napuste svoje domove i imanja pod decembarskom kišom i hladnoćom, a osim djece, starih i bolesnih, većina njih i da se vrate na ugrožene obale, kako bi dočekali sve nove i nove poplavne talase i spasili što je bilo moguće. Požrtvovani građani bili su nezamjenljiva podrška Vladi RS i brojnim specijalizovanim jedinicama civilne zaštite, policije, vojske, medicinara, ronilaca i dr., a svi zajedno su zaslužni za najveći uspjeh što, uprkos nekontrolisanoj elementarnoj nepogodi, nije stradao nijedan ljudski život.

Štete i patnje

Ali, neizvjesnost je dani-ma trajala, jer se, zbog nepre-

stanih padavina i neizbježnog pražnjenja hidroakumulacija u gornjem toku Drine, nije mogao predvidjeti rast nivoa vode i dokle će konačno stići. Ne manje nevolje nastale su kada je vodena stihija napokon počela da se povlači, jer su za njom ostale ogromne štete, koje se procjenjuju na

oko stotinu i trideset miliona konvertibilnih maraka. Najteža je ipak bila ljudska patnja za uništenim kućama i pokuštvom, stradalom stokom i voćnjacima, te svemu ostalom što je strpljivim i naporim radom i odricanjem generacijama stvarano, a što je nestalo za svega nekoliko dana ili čak nekoliko sati, i što nije moguće u potpunosti nadoknaditi. Tome treba dodati brojne oštećene pogone, skladišta, trgovine, poslovne lokale i druge privredne

objekte, koji će bar neko vrijeme ostati van upotrebe.

Pomoć najugroženijim

Vlada RS je, po hitnom postupku, preduzela niz konkretnih aktivnosti koje treba da olakšaju situaciju najugroženijim. Iz Razvojnog fonda je odmah izdvojeno dvadeset miliona za prvu pomoć, otpisani su dugovi poljoprivrednicima za vještačko đubrivo i gorivo u visini od preko trideset miliona, otvorene su privilegovane kreditne linije za obnovu oštećene infrastrukture, izdvojene su prioritetne količine besplatnog građevinskog materijala. To je, međutim, samo

početak, jer su sada u toku aktivnosti na obezbjeđenju uslova za povratak privremeno evakuisanog stanovništva. Specijalizovane službe i stanovništvo ugroženih područja, poslije povlačenja pred vodenom stihijom, krenuli su u akciju čišćenja terena i objekata od muljevitih nanosa i raznoraznog otpada, isušivanja kuća i zemljišta, zaštitnih higijenskih i epidemioloških mjera. Ukratko, normalan život se postepeno vraća na obale ri-

U fokusu

jeka u istočnom dijelu RS uprkos snježnoj zimi.

Preventivne aktivnosti

Ali, kao i uvijek, ostaje pitanje da li su vremenske nepogode mogle da budu spremnije dočekanе, bez obzira na to što su njihove razmjere ovoga puta imale zaista neočekivane razmjere. Zato je Vlada RS na svojoj tematskoj sjednici stavila

na dnevni red pitanje preventivnog smanjenja rizika od poplava. „Iako su postojeći nasipi mjestimično ratom oštećeni ili nisu redovno obnavljani, a potrebno je graditi i nove, čim se pripreme odgovarajuće finansijske procjene, treba krenuti u taj posao, barem selektivno, odnosno u najosjetljivijim područjima“, rekao je tom prilikom Milorad Dodik. Tome treba dodati staru boljku

naših poljoprivrednika da se nerado oslanjaju na različite oblike osiguranja imovine i lica od elementarnih i drugih nepogoda i da se u nevolji, po staroj navici, radije oslanjaju na pomoć države. Dio preventivnih aktivnosti ubuduće treba da preuzmu i prostorni planeri i urbanisti, jer mnogi objekti su sagrađeni na rizičnim područjima koja su više ili manje ugrožena pri svakom većem pljasku.

Specijalne veze

U susret sjednici Savjeta za specijalne i paralelne veze

Na sastanku održanom u Banjaluci 14. decembra 2010. predsjednik Republike Srpske Milorad Dodik i premijer Srbije Mirko Cvetković konstatovali su da Sporazum o specijalnim i paralelnim vezama između Republike Srpske i Srbije funkcioniše u najboljem obimu i dogovorili su se da sjednica Savjeta za specijalne

i paralelne veze bude održana u februaru sljedeće godine.

Na tom sastanku biće utvrđen godišnji plan aktivnosti, a jedna od tema biće i poplave koje su nanijele ogromne štete Republici Srpskoj i Srbiji. Predsjednik Dodik je naglasio da Republika Srpska i Srbija traže načine da se međusobno pomognu u saniranju šteta od poplava. Tokom sastanka je konstatovano da je potrebno uspostaviti veći stepen koordinacije i dugoročno raditi na sistemima odbrane od poplava, koji će omogućiti umanjeње šteta.

Premijer Srbije Mirko Cvetković rekao je da Srbija, kao garant Dejtonskog sporazuma, podržava teritorijalni integritet BiH, a da prihvata unutrašnje uređenje BiH u skladu sa dogovorom tri naroda. On je dodao da će saradnja Republike Srpske i Srbije biti ubrzana i da će na sastanku u februaru biti razgovarano o nastavku realizacije postignutih sporazuma.

Specijalne veze

Akcija Zadužbine „Studenica” i Predstavništva RS

Sredinom decembra u prostorijama Predstavništva Republike Srpske u Beogradu studentima i đacima iz Republike Srpske koji žive i školuju se u Srbiji, a koji svoja prava iz boračko-invalidske zaštite ostvaruju preko Predstavni

štva RS, svečano su dodijeljene stipendije Zadužbine „Studenica” iz San Franciska. Ovogodišnji kandidati Borić Svjetlana, Vuković Jelena, Dragoljević Miodrag, Duvnjak Radovan, Kovačević Sanjin, Kraljević Marko, Mitrović Da-

nijela, Prodanović Mladen, Prorok Dana, Prorok Jana, Sekulić Dragana, Filipović Adrian, Čarapić Ivana, Čelik Nataša i Šakotić Nemanja, dobili su stipendije u iznosu od 400 dolara.

Stipendije za 11 studenata i četiri maturanta uručila je direktorka beogradske kancelarije Zadužbine „Studenica” Slavka Drašković, koja je upoznala stipendiste o dosadašnjem radu Zadužbine i prenijela im poruke njenog predsjednika Majkla Đorđevića, uglednog američkog biznismena srpskog porijekla i utemeljivača Kongresa srpskog ujedinjenja.

Stipendije su dodijeljene na preporuku Predstavništva RS, sa kojim Zadužbina sarađuje već deset godina, a prednost su dobili kandidati koji su pokazali najbolji uspjeh u školovanju uprkos nepovoljnim materijalnim uslovima.

Predsjednik Republike Srpske sa beogradskim studentima

Krajem decembra studenti Fakulteta političkih nauka iz Beograda posjetili su svoje kolege na Univerzitetu u Banjaluci i ključne institucije Republike Srpske. Beogradske studente primio je predsjednik RS Milorad Dodik i odmah pomenuo da je svojevremeno i sam studirao i diplomirao na tom fakultetu. Dodao je da se uvijek rado sjeća svojih studentskih dana i da je posljednjih godina u više navrata posjetio FPN u Beogradu. U srdačnom razgovoru predsjednik Dodik je svojim mla-

dim kolegama iz bratskog Beograda izložio aktuelnu društvenu i političku situaciju u RS i BiH, te govorio o specijalnim vezama sa Srbijom i odnosima u regionu. Posjeta beogradskih studenata banjalučkim kolegama predstavlja samo još jednu od redovnih uzajamnih posjeta, koje se već tradicionalno organizuju na osnovu protokola o saradnji dva univerziteta, a u okviru specijalnih i paralelnih veza između Srpske i Srbije.

Naučna saradnja

Regionalni skup hirurga u Banjaluci

Početkom decembra mjeseca, 9. i 10. 12. 2010. godine, u Banjaluci je održan Dese-ti sastanak Udruženja hirurga Republike Srpske.

U predvečerje radnog di-jela, prvog dana zasjedanja, or-ganizovana je promocija knji-ge „Barettov jednjak, šezdeset godina kontro-verze“ autora prof. dr Predrag Peške i doc. dr Aleksandra P. Simića.

U struč-noj, akademskoj, toploj i prijatelj-skoj atmosferi na promociji je prisustvovalo vi-še od 200 posje-tilaca.

Drugi dan delegaciju struč-nog skupa pri-mio je gradonačelnik Banjalu-ke Dragoljub Davidović.

Nakon prijema kod grado-načelnika, učesnike skupa je, u zgradi Vlade Republike Srpske, dočekaio ministar zdravlja i so-cijalne zaštite Republike Srp-ske Ranko Škrbić.

Na poziv predsjednika udruženja prof. dr Dragana Ko-stića predavanje po pozivu odr-žao je prof. dr Predrag Peško, direktor Klinike za digestivnu hirurgiju KC Srbije, načelnik Centra za hirurgiju jednjaka, dopisni član Srpske akademije nauka i umetnosti, na temu

„Hirurško lečenje karcinoma ezofagogastričnog prelaza i že-luca“.

Pukovnik prof. dr Neboj-ša Stanković – načelnik Klini-ke za abdominalnu i endokrinu hirurgiju VMA, načelnik grupe hirurških klinika VMA, pred-sjednik hirurške sekcije Srp-

hirurgiju KC Srbije, održao je predavanje na temu „Hiruš-ki tretman uznapredovanih malignoma male karlice i tre-tman peritonealne disemina-cije“.

Prof. dr Radovan Cvijano-vić – Hiruška klinika KC Novi Sad, održao je predavanje na temu „Komplikacije kod laparoskopske operacije hijatus hernije“.

Prof. dr Zdrav-ko Marić, šef Odje-ljenja za hepatobili-jarnu hirurgiju KC Banjaluka, održao je predavanje na temu „Fast track u abdo-minalnoj hirurgiji“.

Stručnom sku-pu prisustvovalo je preko 150 hirurga iz regiona, među koji-ma je bio veliki broj

gastroenterologa i onkologa.

Ovo je do sada najimpo-zantniji medicinski skup odr-žan u Republici Srpskoj. Skup je po svom stručnom i organi-zacionom obliku prevazišao naziv sastanka i simpozijuma. Učesnici nisu krili svoje zado-voljstvo izborom stručnih te-ma, predavača, i organizacijom njihovog boravka u Banjaluci.

Zadovoljstvo za organiza-tora predstavlja razumijevanje koje su pokazali menadžment Kliničkog centra, gradonačel-nik Banjaluke i ministar zdrav-lja Republike Srpske.

skog lekarskog društva, održao je predavanje na temu „Dileme u resekcionalnoj hirurgiji mali-gnoma pankreasa“.

Doktor Miodrag Gudelj, specijalista hirurg sa Odjela digestivne hirurgije KBC Rije-ka, sekretar društva za laparo-skopsku i digestivnu hirurgiju Hrvatske održao je predavanje na temu „Laparoskopija u hi-rurgiji debelog crijeva i rektu-ma – iskustva KBC Rijeka“.

Prof. dr Dragutin Kec-manović, zamjenik direktora Prve hiruške klinike KC Srbije i direktor Centra za pelvičnu

Kultura

Povodom jubileja Festivala malih scena – monodrama Srpske

Ove godine Monodrama Srpske – festival malih scena slavi značajan jubilej, petnaest godina rada i postojanja. Jubilej je utoliko veći jer je Festival osnovan i održan u ratnim Hadžićima.

Danas se održava u Lukavici – u prostoru bivšeg Vojničkog kluba. Već trinaest godina o njemu brine, organizuje ga i održava njegov prvi pobjednik – glumac Ljubo Božović. Prostor nam ne dozvoljava da pobrojimo sve glumce, pozorišta i institucije koje su pomagale i pomažu da se održi ovaj festival, jedna od najznačajnijih manifestacija Republike Srpske. Navedimo, uz sav rizik da se ogriješimo o mnoge značajne umjetnike, da su na njemu učestvovali i pobjeđivali Petar Kralj, Ljiljana Blagojević, Ivan Bekjarev, Željko Stjepanović, Danilo Lazović, Svjetlana Bojković, Ljubomir Tadić, Tihomir Stanić, Vesna Trivalić, Nebojša Kundačina i dr.

Ovogodišnji festival održan je ponovo u Lukavici (od 7. do 11. decembra 2010), uz učešće Fa-Vi teatra iz Beograda, Udruženja dramskih umjetnika Vojvodine i Narodnog pozorišta Republike Srpske. Na njemu su predstavljene briljantne monodrame Slobodana

Žikića „Reč je čovek“, Siniše Maksimovića „Ja sam taki čovek“, Gavрила Jovanovića „Tunel“ i Suzane Petričević „Posljednja šansa“.

Fa-Vi teatar iz Beograda otvorio je Festival muzičkom komedijom Stevana Koprivice „Pevaj brate“, u režiji Slavenka Saletovića. Radi se o dramskom

projektu koji trenutno, u Domu sindikata u Beogradu, obara sve rekorde gledanosti. Isto se dogodilo i u Lukavici, tražila se karta više. Razlog je što ključne uloge igraju Andrija Milošević, Milan Vasić i Milan Kalinić, ali i činjenica da je Stevan Koprivica „skrojio“ nadasve duhovitu priču sa „pjevanjem i pucanjem“. Radnja se odigrava u muzičkom studiju čiji vlasnik, Milan Kalinić, priprema i snima buduće „muzičke zvijezde“ Andriju Miloševića i Milana Vasića. U žanrovskoj sučeljenosti njihovih muzičkih „hitova“, karikaturalnoj interpretaciji i

savršenoj (glumačkoj) improvizaciji vrcaju komički paradoksi na radost i zadovoljstvo publike. U drugom „sloju“ ova predstava je ujedno i oštra satira prema onoj vrsti duhovnog i kulturnog izvitoperenja koje nam je donijela, i donosi, ovo-vremena „medijska estrada“.

Drugo veče Jasna Đuričić i Boris Isaković igrali su kulturni dramski tekst Luca Hibernera „Greta, stranica 89“ u produkciji Udruženja dramskih umjetnika Vojvodine. Predstava je premijerno izvedena prije osam godina i dobitnik je mnogih nagrada na pozorišnim festivalima u Srbiji i regionu. Režiju potpisuje talentovani Boris Liješević, gradeći od naizgled bezazlene ispovijesti dvoje glumaca čitav jedan mali esej o pozorišnoj umjetnosti uopšte. Teatarska i dramaturška citatnost osnova je ove dramske priče satkane od mnoštva glumačkih transformacija koje može da „iznese“ samo veliki „glumački par“. A to Jasna Đuričić i Boris Isaković zaista jesu.

Četvrto, završno veče, nastupilo je Narodno pozorište Republike Srpske sa predstavom „Ženidba i udadba“ Jovana Sterije Popovića u režiji Đurđe Tešić. Igrali su: Drago-slav Medojević, Nataša Ivanče-

Kultura

vić, Branko Janković, Snježana Štikić, Aleksandar Stojković, Slađana Zrnić i Ljiljana Čekić. Sterija je izazov i „ispit“ za svako pozorište, a posebno nacionalno. Naš je utisak da je NPRS uspješno odgovorilo na oba zadatka. U prvom „poletnošću“ i istinskom energijom glumačkog ansambla, a u drugom promišljenom režijom, svedenom scenografijom i savremenom kostimografijom ponovo nas uvjerivši da je Sterija i dalje naš savremenik.

Naveli smo tri predstave iz konkurencije malih scena koje se žanrovski, tematski i glumački razlikuju, a sve se i te kako tiču našeg vremena: od estrade i pozorišta do života „nasušnog“. Tematska razrušenost obilježila je predstave i u konkurenciji monodrama.

Prvo veče igrao je Slobodan Žikić tekstualnu kompilaciju Vladike Nikolaja, pod nazivom „Reč je čovek“. Ovu monodramu gledali smo kao svojevrsnu ‘multidramu’ prožetu, u sugestivnom izvođenju Žikića, svakom Vladikinom riječju o zemaljskom srpskom udesu, o Bogu koji sve to nadzire i u čiji poredak možemo biti sigurni. Nije lako biti Čovjek. Na zemlji. Ali, valjda, kome je lako na zemlji, na nebu će imati manje nepritika, i obrnuto. Poručuje ovaj projekat, a mi mu vjerujemo.

U istom ključu i sa sličnom porukom, samo iz druge slike svijeta, igrana je monodrama „Ja sam taki čovek“, u izvođenju Siniše Maksimovića.

U ovom slučaju radi se o svojevrsnoj (pozorišnoj) sintezi „monodramskih“ iskustava Josipa Pejakovića. Glavni junak je Sjekač, teško povrijeđen na poslu i još „teže“ kao invalid. O njega su se ogriježili prijatelji, Firma, Država, Ljudi... A

Jasna Đuričić i Boris Isaković: „Greta – stranica 89“

on trpi i vjeruje. Valjda po onoj Vladikinoj – kome je lako na zemlji, na nebu će imati manje nepritika, i obrnuto.

Treće veče igrana je monodrama Milice Konstantinović „Tunel“ u izvođenju Gavrila Jovanovića. Tunel je metafora ratnog Sarajeva u kome se vole, žive i stradaju dvoje mladih ljude različite vjere. Jedna vrsta bosanskog Romea i Julije. Temu priče i glumačku igru festivalska publika primila je emotivno i saučestvujući s likovima. Možda je njen jedini problem što je ovaj motiv već toliko „variran“ u novosarajevskoj dramskoj produkciji da se gotovo doživljava kao stereotip.

Istinsko monodramsko osvježanje „pristiglo“ je četvrto veče, sa projektom „Posljednja šansa“ iz pera Mirjane Bobić Mojsilović, u izvođenju Suzane

Petričević. Radi se o satu „posljednje šanse“, odnosno rijaliti šouu „nesrećne“ glumice koja treba da pokaže sve što zna. A taj sat će, opet, da odluči o njevoj daljnjoj sudbini. Ili će postati bogata „zvijezda“ ili će se vratiti u sivu i siromašnu svakodnevicu. Glumica gotovo da je u poziciji Andrićeve Aske, a svi su oko „vuci“ – žiri u studiju i publika u gledalištu.

Ovom predstavom zaokružuje se osnovna nit selektorske ideje. Festival je otvoren „Mojim bratom“ a zatvoren „Posljednjom šansom“. Žiri, u sastavu: Miodrag Brezo, Vitomir Mitrić i Željko Pržulj, samo je „polovično“ pročitao ideju selektora. Najboljom monodramom proglasio je projekat „Posljednja šansa“.

Kad su male scene u pitanju držao se više estetskih nego angažiranih kriterijuma. Nagrađena je „Greta – stranica 89“. Za najbolju glumicu Festivala proglašena je Jasna Đuričić, dok je najbolji glumac Aleksandar Stojković.

Na osnovu navedenih predstava – malih scena i monodramskih izvođenja nameće se zaključak da je Monodrama Srpske – festival malih scena uspjela da okupi vrijedne i važne projekte koji obogaćuju pozorišni život Istočnog Sarajeva i značajno utiču na dalji razvoj njegove vlastite produkcije. Sa nešto više finansijskih sredstava, sigurni smo, on će se i dalje razvijati i postati jedan od najznačajnijih festivala u Bosni i Hercegovini i regionu.

Kultura

Ljubo Božović: Potreba za pravim umjetničkim vrijednostima

I ove godine, kao i svih prethodnih, građani Istočnog Sarajeva svojim masovnim odzivom pokazali su nasušnu potrebu za pravim pozorišnim vrijednostima. U nedostatku profesionalnog pozorišta (zgrada se gradi već četiri godine, sa velikom neizvjesnošću kada će se i završiti), zaljubljenici pozorišne umjetnosti znali su da dugim aplauzima i pravovremenim reakcijama nagrade svaku glumačku bravuru.

Ovo je u intervjuu za Bilten Predstavništva rekao Ljubo Božović, selektor i direktor Festivala malih scena – monodrama Srpske

Spuštena je zavjesa i Festival je završen. Kakve su reakcije publike i kritike? Da li ste Vi kao selektor zadovoljni obavljenim poslom?

Moje zadovoljstvo se zasniva na dvjema činjenicama. Prvo, publika i kritika su se izjasnile da je ovo bio jedan od najkvalitetnijih festivala, a drugo, za mene takođe vrlo bitno, sami učesnici su se vrlo pohvalno izrazili o samom Festivalu, kao i o gostoprimstvu

na koje su naišli. Odlazili su sa željom da nam ponovo budu dragi gosti.

Na kraju, žiri je dodijelio nagrade. Koje predstave i uloge biste Vi izdvojili kao najbolje?

Mislim da je žiri sasvim korektno obavio svoj zadatak,

a sigurno da mu nije bilo lako odlučiti se između glumaca kao što su Andrija Milošević, Milan Kalinić, Milan Vasić, Jasna Đuričić, Boris Isaković i Aleksandar Stojković, kao i izvođača monodrama Mirka Babića, Siniše Maksimovića i Suzane Petričević.

Da li mislite da je nekog autora, glumca ili reditelja neopravdano mimoišla nagrada?

Pošto se na Festivalu dodjeljuju samo četiri nagrade (za najbolju predstavu, monodramu, glumca i glumicu), ostaje žal da se još neke glumačke kreacije nisu mogle adekvatno vrednovati. Prije svega mislim na mlade kolege.

Kako vidite budućnost ovog festivala i, šire uzevši, perspektivu razvoja pozorišnog života u Istočnom Sarajevu koji se mukotrpno rađao u poslijeratnom periodu?

Budućnost Festivala ponajmanje, nažalost, zavisi od ljudi koji ga sve ove godine organizuju. Da bi se održao kvalitet i još više unaprijedila organizacija, neophodna je veća finansijska

pomoć, kako resornog ministarstva, tako i lokalne zajednice. Prava umjetnost ima svoju cijenu i samo konzumirajući upravo nju, možemo očekivati da naš čovjek dobije ono neophodno duševno zadovoljstvo da lakše savlada bremenitost ovog vremena. Zato se i gradnja pozorišne zgrade mora ubrzati želimo li građanima Istočnog Sarajeva kontinuirano prikazivati sve one čarolije koje pozorišna umjetnost nudi.

Obrazovanje

Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjaluci

Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjaluci osnovana je 15.07.1999. godine, a sa radom je počela akademske 1998/99. godine pod imenom Akademija umjetnosti Banjaluka. U početku su je činili Muzički, Likovni i Dramski odsjek, sa raznim smjerovima na svakom odsjeku. Od 2008. godine postaje Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjaluci, sa studijskim programima muzičke, likovnih i dramskih umjetnosti.

Dekan Akademije umjetnosti je mr Jelena Karišik, docent, prodekan za nastavu je mr Predrag Solomun, docent, a prodekan za umjetnost i međunarodnu saradnju je mr Vanesa Kremenović, docent. Studijski programi imaju po jednog rukovodioca studijskog programa.

Studijski program muzičke umjetnosti ima sljedeće smjerove: Kompozicija, Solo pjevanje, Dirigovanje, Klavir i gitara, Gudački instrumenti, Duvački instrumenti, Etnomuzikologija, Muzička teorija i pedagogija.

Rukovodilac Studijskog programa muzičke umjetnosti je mr Biljana Jašić-Radovanić, docent.

Studijski program likovnih umjetnosti čine Smjer za slikarstvo i Smjer za grafiku.

Rukovodilac Studijskog programa likovnih umjetnosti

je mr Nenad Zeljić, vanredni profesor.

Studijski program dramskih umjetnosti ima četiri smjera: Gluma, Pozorišna režija, Dramaturgija, Filmski i TV smjer, koji obuhvata grupu za filmsku i TV režiju, kameru i montažu.

Rukovodilac Studijskog programa dramskih umjetnosti je dr Luka Kecman, docent.

Studijna Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjaluci organizovan je tako da Studijski program muzičke umjetnosti i Studijski program likovnih umjetnosti imaju model studija 4+1+3 (prvi, drugi i treći ciklus studija), dok Studijski program dramskih umjetnosti ima dva modela: Filmski i TV smjer (filmska i TV režija, kamera i montaža) organizovane prema modelu: 3+2+3, dok su ostala usmjerenja na Studijskom programu dramskih umjetnosti organizovana kao i na muzičkom, odnosno likovnom studijskom programu (4+1+3).

Studenti Akademije umjetnosti Univerziteta u Banjaluci, pored redovne nastave u vidu predavanja i vježbi, imaju brojne druge mogućnosti za stručno usavršavanje. Organizuju se kursevi, radionice, seminari, pohađanje majstorskih kurseva raznih domaćih i inostranih predavača. Takođe,

studenti su tokom studija aktivno uključeni u realizaciju svih projekata Akademije (izložbe, predstave, koncerti, filmske projekcije, multimedijalni projekti i dr.). Studenti su ujedno aktivno uključeni u sva dešavanja koje organizuje studentska organizacija Univerziteta u Banjaluci.

Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjaluci aktivno sarađuje sa nekoliko institucija u Republici Srbiji. Potpisano je i nekoliko sporazuma o saradnji sa Univerzitetom u Kragujevcu, Filološko umetničkim fakultetom u Kragujevcu, Univerzitetom umetnosti u Beogradu, Fakultetom muzičke umetnosti u Beogradu, Akademijom lepih umetnosti u Beogradu, Fakultetom dramskih umetnosti u Beogradu, kao i sa Fakultetom likovnih umetnosti u Beogradu.

Dosadašnja saradnja obuhvatala je zajedničko učešće na projektima (koncertima, izložbama, pozorišnim predstavama, naučnim skupovima, filmskim festivalima i sl.), s tim što nastojanja idu u pravcu proširivanja i unapređivanja saradnje i u ostalim oblastima.

Turizam

Banja Slatina

Još su stari Rimljani koristili blagodeti termalne vode Banje Slatina, o čemu svjedoče brojna arheološka nalazišta, kao i rimski novčići koji su pronađeni u slatinskom vrelu.

Izgradnja banjskog objekta i korišćenje vode u ljekovite medicinske svrhe počinje u doba austrougarske vladavine, a prva naučna istraživanja termalne vode Banje Slatina izvršio je prof. E. Ludwig 1888. godine. Od tog doba, iz decenije u deceniju, usavršavanjem medicine otkrivana su i nova područja primjene ovog blaga prirode. Danas postoji izgrađena infrastruktura koja omogu-

roku primjenu u liječenju velikog broja stanja. Primjenjuje se spolja, u vidu lokalnog oblaganja i u vidu blatnih kupki.

Indikacije za primjenu peloida su: degenerativni reumatizam perifernih zglobova i kičmenog stuba, hronični zapaljenski reumatizam u fazi remisije, vanzglobni reumatizam, posttraumatska stanja, hronični adneksiti, parametri ti, neurološka oboljenja (neuralgije, neuriti).

Gostima koji u Banju Slatina dolaze na odmor ili na liječenje i rehabilitaciju na raspolaganju su smještajni kapaciteti u nekoliko objekata.

ćava maksimalnu iskorišćenost slatinske vode.

U okviru banjskog kompleksa sagrađeni su i blatni bazeni u kojima se prirodnim putem proizvodi ljekovito blato (peloid). Ljekovito blato ima ši-

- Obnovljeni hotel raspolaže sa jednim apartmanom, osam dvokrevetnih soba, devet trokrevetnih i četiri četvorokrevetne sobe.
- Novi hotel nudi smještaj u tri dvokrevetna apartmana,

tri jednokrevetne sobe i 27 dvokrevetnih soba.

- Paviljoni koji se nalazi u južnom dijelu parka raspolažu sa tri dvokrevetna apartmana, 29 dvokrevetnih soba, dvije trokrevetne sobe i jednom četvorokrevetnom sobom.
- Smještajni kapacitet paviljona u jugozapadnom, sjenovitom, dijelu parka čini 16 dvokrevetnih soba.

Svaki od nabrojanih objekata raspolaže vlastitim terapijskim dijelom.

Sobe i apartmani zadovoljavaju najviše standarde moderne udobnosti i funkcionalnosti, raspolažu telefonom i televizorom, a u apartmanima postoji i priključak za internet.

Moderno uređen restoran Banje Slatina ima 200 mjesta.

U ljetnim mjesecima otvara se bašta restorana, koja pruža ugodniji boravak i uživanje u predivnom okruženju.

Slatinsko blago – izvor termomineralne vode, u kombinaciji sa modernom medicinom, uspješno se koristi u službi čovjekovog zdravlja, te

Turizam

za prevenciju oboljenja. Temperatura vode na vrelu je 42 stepena i prirodnim padom se dovodi do tri zatvorena bazena izgrađena u doba Austrougarske, pažljivo obnovljena da zadovolje savremene zahtjeve i omogućće očuvanje tradicije. U zgradi se takođe nalazi hidroterapijski bazen sa ugrađenim podvodnim masažerima. Osim u bazenima, voda se koristi i u 16 hidroterapijskih kada, što omoguććava individualni pristup fizioterapeuta pacijentu u toku primjene hidroterapije.

Redovno se vrši kompletna fizičko-hemijska analiza termomineralne vode Banje Slatina. Analiza koju su u aprilu 2007. godine sprovedli Geološki institut Srbije i Institut nuklearne nauke – Vinča, Beograd, potvrđuje da voda Banje Slatina, po fizičko-hemijskim svojstvima, pripada grupi bi-

Preteća Zavoda za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju „Dr Miroslav Zotović“ bila je radionica za izradu ortopedskih pomagala koju su 1952. godine pokrenuli majstori u prostorima samostana trapišćikog reda Marija Zvijezda. Radionica 1954. godine prerasta u Centar za rehabilitaciju tjelesnih invalida a kasnije dobija status Zavoda za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju.

Od 1970. godine Zavod nosi ime doktora Miroslava Zotovića, cijenjenog vojnog hirurga i narodnog heroja iz Drugog svjetskog rata.

karbonatnih, sulfatnih, kalcijumovih, magnezijumovih, fluoridnih, gvožđevitih hipertermalnih voda.

Voda Banje Slatina blagotvorno djeluje na sljedeća oboljenja: zapaljenski reumatizam u mirnoj fazi, degenerativni reumatizam, ekstraartikularni reumatizam, posljedice trauma, izvjesne oblike steriliteta – u prvom redu zapaljenskog i endokrinog porijekla, neuralgije, polineuritise, arterijske hipertenzije, funkcionalna i organska oboljenja perifernih arterijskih krvnih sudova.

Ljubitelji prirode mogu uživati u šetnji do izvora pitke mineralne vode, poznatih pod imenom kiseljaci, ili šetnju produžiti po kulturno-istorijski bogatoj okolini Banje Slatina, do stare crkve Brvnare ili nadgrobne ploče iz XIV vijeka, koja je spomenik slovenske glagoljičke pismenosti. Prirodni ambijent u kojem je Banja Slatina

smještena, kvalitet usluge, kao i ljubazno osoblje, učiniće Vaš boravak u Banji Slatina ugodnim.

**Reumatološko odjeljenje
Zavoda za fizikalnu medicinu
i rehabilitaciju „Dr Miroslav
Zotović“ i Banja Slatina**

Reumatološko odjeljenje Zavoda za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju „Dr Miroslav Zotović“ nalazi se u mjestu Slatina, 12 kilometara jugoistočno od Banjaluke, na 206 metara nadmorske visine.

Banja Slatina, sa prirodnim izvorom ljekovite, termomineralne vode, čini ovaj kompleks jedinstvenim.

Multidisciplinarni stručni timovi uz pomoć moderne medicinske tehnologije i prirodnih blagodeti ljekovite vode, bave se rehabilitacijom i liječenjem:

Turizam

- pacijenata sa posttraumatskim stanjima;
- pacijenata nakon operativnih zahvata na lokomotornom aparatu – ugradnje vještačkih zglobova, prvenstveno kuka i koljena;
- pacijenata nakon operacije diskus hernije;
- pacijenata sa degenerativnim zapaljenskim reumatizmom;
- rehabilitacijom neuroloških oboljenja i oboljenja perifernih krvnih sudova i
- rehabilitacijom pacijenata sa sportskim povredama.

Na Odjeljenju se sprovodi dijagnostika reumatoloških i kardiovaskularnih oboljenja, metaboličkih oboljenja kostiju i zglobova, neuroloških i uroloških oboljenja.

U dijagnostici se koriste sljedeći aparati i tehnike:

- ultrazvučna denzitometrija petne kosti,
- DXA osteodenzitometrija,
- muskuloskeletni ultrazvuk,
- ultrazvuk krvnih sudova vrata, gornjih i donjih ekstremiteta,
- ultrazvuk rezidualnog urina,
- EMNG pregled gornjih i donjih ekstremiteta,
- RTG,
- EKG i ultrazvuk srca i
- laboratorijska dijagnostika.

Članove tima za liječenje i rehabilitaciju reumatoloških pacijenata čine fizijatar, fizioterapeut, radni terapeut, medicinska sestra, psiholog, socijalni radnik i, po potrebi,

ortotičar. Primjenjuje se multidisciplinarni pristup, gdje se, po potrebi, angažuju i ljekari drugih specijalnosti: internisti, kardiolozi, endokrinolozi, pulmolozi, ortopedi, psihijatri.

Za fizikalnu terapiju na raspolaganju je više programa:

- kineziterapijski program: individualni (uz primjenu savremenog koncepta po Bobathu, PNF – Kabatova tehnika, kinezitejping metoda i mobilizacija zglobova) i grupna kineziterapija, kinetec aparat i vibracione platforme;
- hidroterapija (kade za podvodnu masažu, biserne kupke, četvoročelijske galvanske kupke) i hidrokineziterapija sa uređajima za podvodnu masažu u bazenima;
- elektroterapija (nisko, srednje i visokofrekventne struje);

- termoterapija (parafin i peloid);
- fototerapija;
- laseroterapija;
- elektromagnetna terapija;
- ultrazvučna terapija;
- manuelna masaža i
- limfna drenaža.

Na Reumatološkom odjeljenju se sprovodi i radna terapija (funkcionalna, sa primjenom protokola praćenja funkcionalnog statusa: Bartel indeks, DASH indeks, Womac indeks, HAQ indeks) te okupaciona terapija. U rehabilitacione timove su uključeni psiholog, socijalni radnik i defektolog – somatoped.

Termomineralna voda Banje Slatina koristi se u hidroterapiji u formi lokalnih kupki, kupki u kadama i kupanja u bazenu. Ostali vidovi hidroterapije, kao što su podvodne masaže, biserne kupke i četvoročelijske kupke su takođe su na raspolaganju u svim objektima.

Predstavljamo

Rudnik i Termoelektrana (RiTE) Gacko

Naziv:	Mješoviti holding „Elektroprivreda Republike Srpske“ Trebinje Zavisno preduzeće „Rudnik i Termoelektrana Gacko“ Akcionarsko društvo Gacko
Sjedište:	Gacko, Gračanica bb, 89240
Pravni status:	Akcionarsko društvo

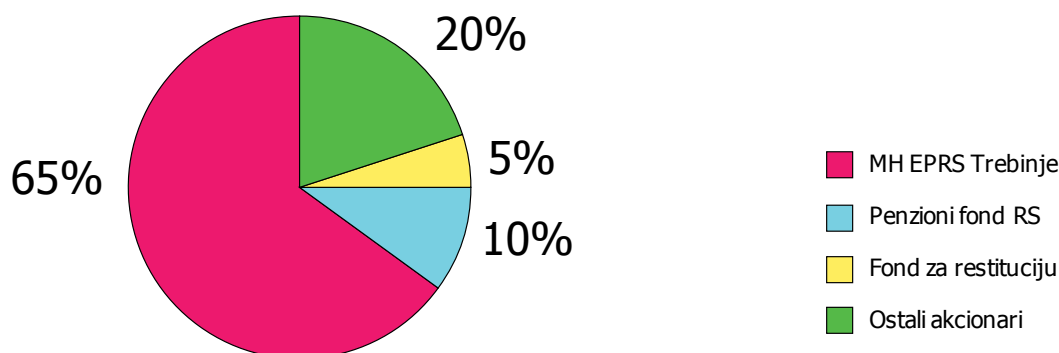
Podaci o povezanim pravnim licima

Zavisno preduzeće Rudnik i Termoelektrana Gacko Akcionarsko društvo, povezano je u sistem mješovitog holdinga „Elektroprivreda“ Republike Srpske Trebinje. Mješoviti Holding „Elektroprivreda“ Re-

publike Srpske Trebinje, Matično preduzeće, a.d. Trebinje učestvuje u kapitalu ZPR i TE Gacko, a.d. Gacko sa procen-
tom od 65 odsto. Pored matičnog preduzeća kao akcionari sa značajnim učešćem u ukupnoj strukturi kapitala učestvuju: Fond PIO sa 10 odsto, Fond za restituciju sa pet odsto, a ma-

li akcionari iz vaučer ponude učestvuju sa 20 odsto. Jedan broj zaposlenih su i akcionari ZP Rudnika i Termoelektrane Gacko, a.d. Gacko, međutim, njihovo učešće u strukturi akcijskog kapitala je beznačajno, pa time nemaju značajniji uticaj na upravljanje preduzećem.

Opis	Nominalna vr. kapitala	Broj akcija
MH EPRS Trebinje	246,973,921	246,973,921
Penzioni fond RS	37,995,988	37,995,988
Fond za restituciju	18,997,994	18,997,994
Ostali akcionari	75,991,976	75,991,976
Ukupno akcijski kapital	379,959,879	379,959,879

Vlasnička struktura osnovnog kapitala

Predstavljamo

Opis	% učešća u osnovnom kapitalu	Vrijednost kapitala na dan 30.06.1998.	Broj akcija
Vaučer ponuda (mali akcionari)	20%	75.991.976	75.991.968
Fond PIO	10%	37.995.988	37.995.988
Fond za restituciju	5%	18.997.994	18.997.994
MH ERS – Matično preduzeće – udio	65%	246.973.929	246.973.929
Ukupno:	100%	379.959.879	379.959.879

Prosječni prihodi u posljednje tri godine iznose 109.802.543 KM.

Djelatnost

Pretežna djelatnost Društva je proizvodnja lignita, proizvodnja termoelektrične energije i prodaja električne energije.

Organizaciona struktura

Zavisno preduzeće Rudnik i Termoelektrana Gacko, a.d. Gacko sastoji se od sljedećih radnih jedinica i sektora: Radna jedinica Rudnik, Radna jedinica Termoelektrana, Radna jedinica Zajednički tehnički poslovi, Ekonomsko-finansijski sektor, Komercijalni sektor, Sektor za organizaciono-pravne, opšte i kadrovske poslove, Sektor za razvoj, projektovanje, investicije i informacioni sistem, Sektor društvenog standarda, Sektor zaštita, sa zaposlenim 1.571 radnikom.

Prostorni i lokacijski aspekti

Gacko se nalazi na raskrsnici puteva prema Nikšiću (jugoistočni pravac), Trebinju (južni pravac), Mostaru (zapadni

pravac) i Beogradu te Sarajevu (sjeverni pravac). U blizini Gacka je Nacionalni park „Sutjeska“ s prašumskim rezervatom Perućica. Lijevo od magistralnog puta prema Čemernu odvaja se makadamski put koji ide preko Zelengore, jedne od najljepših planina Balkana, s nadmorskom visinom od 2.010 m. Radni kompleks Rudnika i TE Gacko lociran je 2 km sjeverozapadno od grada Gacka, na desnoj strani rijeke Gračanice pored puta Mostar–Nevesinje –Gacko. Kompleks je direktno vezan na magistralni put. S obzirom na klimatske karakteristike i vegetaciju, ovaj kraj je poljoprivredno-stočarski i prije izgradnje Termoelektrane područje je smatrano praktično nezagađenim. Sa stanovišta prirodnih potencijala, ovo područje ima dobre uslove za razvoj. To su, osim nalazišta uglja, poljoprivredno zemljište, stočni fond i šume, tj. šumsko zemljište.

Osnovni podaci o rudniku

Gatački ugljeni bazen je smješten u Gatačkom polju u

sjeveroistočnom dijelu Hercegovine. Prostire se na površini od oko 40 km² na nadmorskoj visini od oko 940 m, u tipičnom kraškom području. Područje se odlikuje veoma karakterističnim klimatskim uslovima, sa temperaturnim razlikama od -30°C do +37°C i prosečnim atmosferskim padavinama od 1.750 mm godišnje. Teren je uglavnom ravničarski. Bazen je, prema fazama istraživanja, podijeljen na četiri eksploataciona polja: zapadno, centralno, istočno i južno (Krovinska ugljena zona).

Prvi radovi na eksploataciji uglja u Gacku počeli su 1954. godine na izdancima glavnog ugljenog sloja, a 1982. godine je pušten u rad površinski kop Gračanica, sa godišnjim kapacitetom od 1.800.000 tona uglja i 3.200.000 m³ otkrivke, na prostoru zapadnog eksploatacionog polja, za potrebe rada postojećeg bloka TE Gacko I. Ukupne rezerve čistog uglja u zapadnom eksploatacionom polju koje je zahvaćeno eksploatacijom iznosile su 44.000.000 t.

Predstavljamo

Panorama Rudnika i Termoelektrane Gacko

U periodu od 1977. do 2009. godine ostvarena je proizvodnja od oko 41 mil. tona uglja i 80 mil. m³ otkrivke. Površinski kop Gračanica trenutno se nalazi u završnoj fazi rada, pošto je radni vijek kopa do 2011. Preostale bilansne rezerve uglja u ovom kopu iznose 3,1 megatona, i obezbjeđuju rad TE Gacko I u narednih godinu i po. To ukazuje na neophodnost otvaranja novog površinskog kopa na prostoru centralnog, istočnog i južnog eksploatacionog polja. Prostor površinskog kopa Gračanica biće iskorišćen za nastavak deponovanja pepela iz TE i za odlaganje otkrivke iz novog PK Gacko, čime se odlaže konačno privođenje namjeni najvećeg dijela ovog prostora.

Osnovni podaci o TE Gacko

Blok Termoelektrane Gacko počeo je sa radom 1983. godine i najveći je proizvođač električne energije u Republici Srpskoj.

Instalirana snaga ovog bloka je 300 megavata, a ostvarena prosječna godišnja proizvodnja je oko 1.400 gigavat sati. Planirana godišnja proizvodnja električne energije u narednom periodu je 1.533 gigavat sati. Planirano vrijeme angažovanja Termoelektrane Gacko I je u narednih sedam godina. Tehnološko-mašinski dio Termoelektrane Gacko čini kondenzaciono-oduzimni blok sa povratnim zatvorenim sistemom hlađenja i pratećim pomoćnim objektima i postrojenjima.

Veza sa električnim sistemom Republike Srpske ostvaruje se na naponu 400 kilovolta. Za obezbjeđenje rezervnog izvora električne energije za vlastitu potrošnju izgrađeno je postrojenje od 110 kilovolta koje se napaja preko dalekovoda iz pravca Bileće.

Zaštita životne sredine

Gatačko polje predstavlja ekološki nezagađeno područje i značajan poljoprivredni region u Republici Srpskoj. U toku rada Termoelektrane, s obzirom na fizičke i hemijske prirode sirovina, mogući su negativni uticaji na životnu sredinu.

Za kontinuirano i plansko povećanje kvaliteta zaštite životne sredine u toku je realizacija sljedećih aktivnosti:

Predstavljamo

Mehanizacija u rudniku Gacko

- realizacija projekta za tretman otpadnih voda;
- rekonstrukcija unutrašnjeg transporta pepela;
- rješavanje transporta šljake i
- rekonstrukcija i dogradnja kanizacionog sistema oborinskih i fekalnih voda.

Realizacijom navedenih aktivnosti, uz već realizovane: (hidraulični transport pepela i ugradnja opreme za mjerenje emisija CO₂, HO_x i čvrstih čestica iz dimnih gasova), Rudnik i Termoelektrana Gacko će stvoriti uslove za svođenje nivoa emisija u vazduh na mjere propisane odgovarajućim pravilnicima i potpunu zaštitu površinskih i podzemnih voda.

Direktor TE Gacko dr Dragoljub Mučibabić, specijalno za Bilten iznio je svoje viđenje perspektiva razvoja.

Raspoloživi resursi uglja u Gatačkom ugljenom bazenu na današnjem stepenu istraženosti su oko 270.000.000 t i odgovaraju toplotnom potencijalu od oko 3.380.000 x 106 kilodžula za površinsku eksploataciju. Kako raniji projekat TE Gacko II, sa instalisanom snagom od 300 megavati nije realizovan, urađeno je nekoliko varijantnih rješenja za TE Gacko II, koje prati i određena dinamika razvoja rudarskog kompleksa (otvaranje novog površinskog kopa Gacko i kamenoloma Ponikve. Ova rješenja podrazumijevaju i produženje radnog vijeka postojeće termoelektrane za narednih 15 godina (cca 100.000 radnih časova). Kako su razvojne mogućnosti Gatačkog energetskeg bazena usmjerene na hitno otvaranje PK

Gacko i planiranje i priprema za izgradnju novih termoenergetskih objekata (u prvoj etapi zamjenskog objekta za TE Gacko I, a kasnije i novog TE Gacko III), čime bi energetskeg potencijal basena bio zaokružen na proizvođača termoeenergije snage 600 do 700 megavati, za novi energetskeg blok TE Gacko II usvojena su rješenja koja su u skladu sa zahtjevima iz održivog razvoja, kao i zahtjevima vezanim za očuvanje životne sredine (kotao sa tehnologijom sagorijevanja u cirkulacionom fluidnom sloju, prečišćavanje dimnih gasova, savremene mjere oko zbrinjavanja šljake i pepela, prečišćavanje otpadnih i fekalnih voda i monitoring kvaliteta životne sredine, kroz praćenje kvaliteta vazduha, vode i zemljišta i dr.).

Opštine RS

Pale

Opština Pale se nalazi u jugoistočnom dijelu Republike Srpske i Bosne i Hercegovine. Graniči sa teritorijom Istočnog Starog Grada na zapadu, Sokoca na sjeveru, Rogatice na istoku, Pala – Prače i Foče na jugoistoku i Trnova na jugu.

Na području opštine Pale živi oko 30.000 stanovnika u deset mjesnih zajednica: Prača, Podgrab, Koran, Pale, Jasik, Brezovice, Mokro, Dušanovo, Obilićevo i Stanica Pale sa 63 naselja. Najveći broj stanovnika skoncentrisan je u administrativnom centru Pala sa prigradskim naseljima, oko 20.000, te u mjesnim zajednicama Mokro, oko 6.000, i Obilićevo, oko 5.000.

Opština Pale zauzima površinu od 492 km², nadmorske visine 624–1916 m. Smještena je između planinskih masiva Jahorine sa juga i jugoistoka, Gosine sa istoka, Romanije sa sjeveroistoka i Ozrena sa sjevera i sjeverozapada. Najveća nadmorska visina opštine je na vrhu Ogorgjelica (1916 m) na Jahorini, a najniža u koritu rijeke Miljacke ispod Dovlića.

Saobraćajni položaj opštine je povoljan zbog blizine najvećeg grada Bosne i Hercegovine Sarajeva (15 km), u

kojem se ukrštaju putni pravci iz svih dijelova Bosne i Hercegovine. U gradu Sarajevu se nalaze željeznička stanica i aerodrom. Kroz područje opštine dolinama rijeka Miljacke, Mokranjske Miljacke, Paljanske Miljacke i Prače prolaze dva magistralna putna pravca: Sarajevo–Zvornik (Višegrad) i Sarajevo–Pale–Renovica. Od njih se granaju regionalni putevi Sumbulovac–Hreša, Pale–Jahorina–Trebević i Podgrab–Jahorina.

U Palama su smještene značajne privredne i jav-

Centar Pala

ne institucije od opštinskog i republičkog značaja: četiri visokoškolske ustanove, tri osnovne škole, jedna srednja škola, centrala Crvenog krsta Republike Srpske, Zavoda za zapošljavanje RS, Filijala fonda PIO RS Istočno Sarajevo, Privredna komora regije Sarajevo–Pale, Centar službi bezbjednosti Istočno

Sarajevo. Svoje agencije ili detašmane na Palama ima i najveći broj ministarstava u Vladi RS, kao i određen broj institucija BiH.

KULTURA

„Kulturni centar Pale“ je središte kulturnog života u opštini. U njemu se održavaju pozorišne i bioskopske predstave, a pod njegovim krovom je i Narodna biblioteka, Javno filmsko preduzeće RS „SRNA film“, KUD „Mladost“, SPKD „Prosvjeta“ i Guslarsko društvo „Starina Novak“.

Galerija Likovne kolonije Pale i Muzej Mitropolije dabrobosanske smješteni su u restauriranom zdanju Kuće Ceković, sagrađene početkom 20. vijeka, koja je i sama nacionalni spomenik Bosne i Hercegovine.

Na Palama djeluju i KUD „Romanijska vrela“, Asocijacija kompozitora, muzičkih stvaralaca i estradnih umjetnika „ASKOM“, plesni studiji i druga udruženja i organizacije koje se bave njegovanjem kulturne baštine.

Opštine RS

Na području opštine održava se više tradicionalnih kulturnih manifestacija:

- Likovna kolonija Pale,
- Art simpozijum Jahorina,
- Balkanski festival frule i etno muzike,
- Đurđevdanski uranak,
- Dani Duška Trifunovića,
- Konferencija beba,
- Godišnji koncerti KUD-ova,
- Festival ekološkog i turističkog filma „Jahorinafest“,
- Revija srpskog dokumentarnog filma i
- Festival dječije muzike „Palčići“.

OBRAZOVANJE

Na području opštine djeluju tri osnovne škole – OŠ „Pale“, sa 920 učenika, OŠ „Srbija“, sa dvije područne škole i oko 660 učenika, i OŠ „Mokro“, sa četiri područne škole i oko 370 učenika.

U srednjoškolskom centru na Palama obrazuje se oko 1.200 učenika, a zastupljena su četiri obrazovna usmjerenja: gimnazija opšteg tipa; geodezija i građevinarstvo; mašinstvo i obrada metala; trgovina, ugostiteljstvo i turizam.

Od 1994. godine Pale su i univerzitetski centar sa četiri fakulteta – Ekonomskim, Filozofskim, Pravnim i Fakultetom za fizičku kulturu, na kojima se obrazuje oko 6.000 studenata. O zbrinjavanju studenata stara se Studentski centar, sa kapacitetom od 500 ležaja.

TURIZAM

Prirodne vrijednosti Jahorine su izuzetno dobro valorizovane zahvaljujući razvoju turizma, posebno zimskog. Izgrađeni su smještajni kapaciteti, oko 4.000 ležaja, skijaške staze duže od 20 km, sa površinom od 82,5 ha, žičare i ski liftovi dužine 10.000 m, saobraćajna i druga prateća infrastruktura. Početkom 2010. godine u rad su puštene dvije šestosjede žičare, a na osvijetljenoj stazi organizuje se i noć-

Pravni i Filozofski fakultet

no skijanje. Jahorina je postala najpoznatiji zimski turistički centar u ovom dijelu Evrope.

Nosioci turističke ponude na Jahorini su Olimpijski centar „Jahorina“, sa 400 ležaja, hotel „Rajska dolina“, sa 220 ležaja, hotel „Košuta“, sa 170 ležaja, hotel „Vučko“, sa 140 ležaja, hotel „Termag“, sa 106 ležaja, hotel „Bord“, sa 100 ležaja, hotel „Nebojša“, sa 80 ležaja, hotel „Snješko“, sa 70 ležaja, hotel „Kristal“, sa 68 ležaja, „San“, sa 40 ležaja. Turističku ponudu upotpunjuju vile „Lala“ i „Zlatna žita“, pansioni

„Sport“, „Dva javora“, „Pahuljica“, „Rajska vrata“, „Lavina“, apartmani i vikend objekti.

Značajan turistički potencijal Pala su i pećine, koje pripadaju spomenicima prirode. Na području opštine su pećina Orlovača, Novakova pećina i pećina Ledenjača. Kao prirodne vrijednosti za razvoj turizma nisu dovoljno iskorišćene. To se posebno odnosi na pećinu Orlovaču (948 m) smještenu na istoimenom uzvišenju u zapadnom dijelu romanijskog svoda, u slivu Mokranjske Miljacke,

odnosno u dolini njene desne pritoke Sinjeve. Pećinski sistem Orlovače sa više od 2 500 m ispitanih kanala predstavlja jedan od najznačajnijih speleoloških objekata u ovom dijelu Bosne i Hercegovine.

Restauracijom Cekovića kuće u centru Pala, stare oko stotinu godina, koja se nalazi pod zaštitom države, opština

Pale je dobila mnogo u kulturnom i turističkom pogledu. U ovom objektu uspostavljeni su muzej Mitropolije dabrobosanske i izložbeni prostor Likovne kolonije Pale.

Na prostoru opštine nalaze se crkve i drugi spomenici nacionalne i duhovne baštine naroda sa ovog prostora: hram Uspenja presvete Bogorodice na Palama, podignut 1909. godine; hram Vaznesenja Gospodnjeg u Podgrabu, izgrađen 1997. godine; hram Svetog proroka Ilije na Lukama, ponovo osveštan 1996. godine;

Opštine RS

hram Presvete Bogorodice u Mokrom, podignut 1933. godine; katolička crkva Sv. Josipa, sagrađena 1911. godine, i džamija u Podvitezu, ponovo izgrađena 2009. godine. godine.

Ljubiteljima lovnog turizma na raspolaganju je fond lovine divljači za uzgoj, zaštitu i or-

Ostaci srednjovjekovnih gradova nalaze se iznad vrela Paljanske Miljacke, iznad Dovlića i kod Buloga. Za ovaj period su karakteristične nekropole stećaka – nadgrobnih spomenika. Na području opštine registrovano je ukupno 1.828 stećaka grupisanih u 99 nekropola, a najznačajniji se

Jahorinski šestosjed

ganizovan lov u lovištu „Pale“ i „Jahorinskom zabranu“. Lovište „Pale“ obuhvata područje opština Pale i Istočni Stari Grad, a prostire se na površini od 37.039 ha. Lovište je dobro organizovano, a podržavaju ga mreža magistralnih, regionalnih i šumskih puteva i izgrađeni lovni objekti.

Na području lovišta postoje tri lovačka doma, od kojih su dva na području opštine Pale: lovački dom „Srndać“ na Majdanima (35 ležaja) i lovački dom „Lane“ između Podgraba i Prače, pored magistralnog puta.

nalaze na lokalitetima Hotočina, ispod Romanije, i Radonjići i Vlahovići, na obroncima Trebevića.

SPORT

U opštini djeluju 23 sportska kluba, dvije škole fudbala, jedno udruženje fudbalskih veterana, a na Palama je i sjedište Smučarskog saveza Republike Srpske.

Skijališta

- Olimpijski centar „Jahorina“

- Ski centar „Dvorišta“ sa strelištem i stazama za biatlon i skijaško trčanje
- Studentski centar „Stambolčić“

Otvoreni tereni za male sportove

- Studentski centar „Koran“
- Otvoreni tereni „OŠ Pale“
- Tereni sa plastičnom travom „OŠ Pale“ (22 x 13 m)
- Otvoreni tereni „OŠ Podgrab“
- Otvoreni teren „Nikolići-Podgrab“
- Otvoreni tereni „OC Jahorina“
- Otvoreni tereni hotela „Rajska dolina“
- Otvoreni tereni hotela „Panorama“
- Spomen park „Stanica Pale“
- Spomen park „Gornji Pribanj“
- Otvoreni tereni „Obilićevo“
- Otvoreni tereni „Rakovac“
- Otvoreni teren sa plastičnom travom „Olimp“ (80 x 52 m)
- Otvoreni tereni „Dušanovo“

Teniski tereni

- Studentski centar „Koran“
- OC „Jahorina“
- Matović-Babić „Panorama“ (privatni)
- Gazivoda Nebojša „Ada“ (privatni)

Bazeni

- Hotel „Bistrica“ (16 x 8 m)
- Studentski centar „Koran“ (17 x 9 m – nije u funkciji)
- Hotel „Termag“ (12 x 8 m)

Opštine RS

- Pansion „Kruna“ (25 x 12,5 m veliki otvoreni, mali otvoreni 10 x 5 m – nisu u funkciji)
- Hotel „Bord“ (13 x 6 m)

Sportske sale

- OŠ „Pale“ (10 x 13 m)
- SŠC „Pale“ (20 x 11 m)
- Sala „Pale“ (22 x 12 m)
- Studentski centar „Stambolčić“ (22 x 16 m, sa tribinama za 800 gledalaca)
- OŠ „Mokro“ (29,5 x 19,5 m, sa tribinama za 150 gledalaca)
- Sportska sala u Palama koja je u izgradnji
- Sportska sala „Olimp“ (40 x 20 m, gdje je investiran privatni kapital)
- Objekat „Sunce“ za djecu i omladinu sa posebnim potrebama (trim kabinet)

Planovi

- Nastavak izgradnje sportske dvorane kapaciteta 2. 000 sjedišta
- Izgradnja Gondole Jahorinaekspres
- Nastavak izgradnje ski centra „Dvorišta“
- Izgradnja fiskulturne sale u OŠ „Srbija“
- Sanacija fiskulturnih sala u Srednjoškolskom centru „Pale“ i OŠ „Pale“

PRIVREDA

Najveći dio opštine zauzimaju šume i šumsko zemljište 33.721 ha ili 68,5 odsto, sa zalihom sveukupne drvene mase od 7,6 miliona m³. Poljoprivredno zemljište zauzi-

Maketa buduće sportske dvorane

ma površinu od 14.367 ha ili 29,2 odsto teritorije opštine.

Nosioci razvoja opštine su šumarstvo, građevinarstvo i ugostiteljsko-turistička djelatnost u državnom sektoru i trgovina, građevinarstvo, industrija i ugostiteljstvo u privatnom sektoru. U privredi je dominantan drvoprerađivački sektor. Najveći broj radnika je zaposlen u ovom sektoru, 364 ili 15,35 odsto od ukupnog broja zaposlenih. Izvozno orjentisana proizvodnja i ostvaruje najveće učešće u izvozu opštine. Sektor prerađevine drveta, tako, predstavlja okosnicu razvoja, sa stalnom tendencijom proširenja proizvodnje višim fazama prerađevine, što znači i veću zaposlenost.

Krajem 2010. godine na Palama je bilo 6.949 zaposlenih radnika, i to: u državnom sektoru 2.563, u akcionarskim društvima 1.675, u DOO

1.568 i u oblasti samostalnog preduzetništva 1.024 radnika.

Kvalifikaciona struktura zaposlenih iz godine u godinu se poboljšava, tako da gotovo četvrtinu zaposlenih čine lica sa određenim stepenom fakultetskog obrazovanja, među kojima posebno treba istaći 40 doktora nauka i 30 magistara.

POLJOPRIVREDA

Na području opštine Pale postoje značajne površine kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta, koje se nedovoljno, a često i neracionalno koriste, za proizvodnju hrane.

Sadašnje stanje poljoprivredne proizvodnje, po obimu i strukturi, izrazito je naturalnog karaktera. Domaćinstva pretežno proizvode za sopstvene potrebe. Relativno male količine, uglavnom stočarskih proizvoda i nešto voća i povrća, namijenjene su tržištu. Tendenci-

Opštine RS

ja smanjenja poljoprivrednih domaćinstava sa posjedom se nastavlja. Prema procjeni (avgust 2005), na području opštine Pale ima oko 1.400 poljoprivrednih domaćinstava sa zemljišnim posjedom, odnosno gazdinstvom, koja su pretežno staračka i sa malim brojem članova porodice.

Područje opštine u svom okruženju ima značajne šumske i travne ekosisteme koji predstavljaju pravu riznicu flore i faune. Poseban značaj u ekološkom smislu imaju područje Jahorine, obronci Romanije i Ravna planina.

POSLOVNO OKRUŽENJE

Poslovno okruženje, sa aspekta usluga koje su na raspolaganju preduzećima i preduzetničkim radnjama i sa aspekta privrednika, ima sljedeće karakteristike.

Finansijske institucije na području opštine Pale su filijale banaka, mikro-kreditne organizacije i osiguravajuća društva. Trenutno stanje u oblasti finansijskih usluga je na zadovoljavajućem nivou. U gradu djeluju filijale sljedećih banaka: Nova banjalučka banka, NLB Razvojna banka, Hipo Alpe-Adria banka, Bobar banka, Nova banka Bijeljina, Komercijalna banka, Prokredit banka, Rajfajzen banka, Pavlović – internacional banka i Balkan investment banka.

Osiguravajuća društva: SOD „Jahorina“, „Nešković osiguranje“, „Krajina–Kopao-nik osiguranje“, „Kosig Dunav osiguranje“, „Brčko gas osigu-

Tržni centar Konzum

ranje“, „Drina osiguranje“ i „Bobar osiguranje“.

Predstavništva mikro-kreditnih organizacija: „Mikrofin“, „Mikra“, „Prizma“ i „Mikro aldi“.

Organizovano djeluju udruženje preduzetnika, udruženje frizera i udruženje drvoprerađivača. Opština Pale je obezbijedila i kancelarijski prostor za republičku Agenciju za razvoj malih i srednjih preduzeća, a iz budžeta sufinasira i programe Gradske razvojne agencije Istočno Sarajevo.

MOGUĆNOSTI ZA ULAGANJE STRANIH INVESTITORA

Opština Pale ima Strategiju razvoja do 2015. godine, kojom je utvrđeno pet strateških ciljeva: razvoj malih i srednjih preduzeća i preduzetništva; ra-

zvoj turizma; razvoj poljoprivrede i seoskog preduzetništva; odgovorna i efikasna lokalna uprava i planski, prostorno i ekološki uređena sredina.

Novi regulacioni plan i master plan Jahorine dali su viziju razvoja najvažnijeg turističkog resursa, koji će uz odgovarajuće mjere zaštite prostora omogućiti zdravu životnu sredinu i osigurati perspektive razvoja opštine, zapošljavanje i siguran izvor prihoda.

Krajem 2005. godine usvojena je Strategija razvoja poljoprivrede opštine do 2015. godine.

Područje opštine Pale, pored niza ograničavajućih činilaca za intenzivan razvoj agrara (zemljište, nepovoljne klimatske karakteristike, nerazvijena agrarna struktura i dr.) raspolaže izvjesnim komparativnim prednostima koje ga čine posebno interesantnim

Opštine RS

Autobuska stanica

za investiciona ulaganja u ovu oblast privrede.

Osnovne komparativne prednosti ovog područja proizilaze iz: strukture poljoprivredne proizvodnje u kojoj dominiraju proizvodi za kojima permanentno raste tražnja na unutrašnjem i svjetskom tržištu: ovčije i goveđe meso i mlijeko proizvedeni u ekološki zdravoj sredini na nezagađenim livadama i pašnjacima, gajeno i samoniklo jagodasto voće, kao i druge vrste voća, samonikle gljive i ljekovito bilje. Ovo područje ima izuzetne komparativne prednosti za organsku poljoprivrednu proizvodnju (zemljište, klima, nizak stepen aero i drugih zagađenja, organska đubriva). A poznato je da potražnja za organskim proizvodima u svijetu ima neprekidan trend rasta.

Relativno dobra saobraćajna povezanost i blizina većih potrošačkih centara predstavlja prednost koja se može iskoristiti.

Opština Pale se graniči sa najvećim privrednim i po-

trošačkim centrom u BiH, u kojem permanentno rastu potrebe za hranom.

Isto tako, zbog razvoja turizma – stacionarnog i agroekološkog, posebno na Jahorini, potrošnja prehrambenih proizvoda imaće tendenciju rasta.

Na području opštine posljednjih godina razvijaju se mali i srednji prerađivački kapaciteti za prerađu mlijeka, mesa i žitarica, koji daju snažan impuls razvoju navedenih prehrambenih grana.

INFRASTRUKTURA

1. Stanje infrastrukture:

1.1 .Saobraćaj

Saobraćajni položaj opštine Pale je povoljan zbog blizine najvećeg grada BiH Sarajeva (15 km) u kojem se ukrštaju putni pravci iz svih dijelova BiH, a u gradu Sarajevu nalaze se aerodrom i željeznička stanica. Kroz Pale prolaze dva magistralna put-

na prvca M-5 Sarajevo – Pale – Višegrad (nezavršen dio od 17 km) i M-16 Sarajevo – Pale – Sokolac – Zvornik. Na području opštine ima 44 km magistralnih, 75 km regionalnih i 292 km ulica i lokalnih puteva. Posljednjih godina uložena su značajna sredstva u unapređenje lokalnih puteva i ulica (rekonstrukcija, asfaltiranje, javna rasvjeta). Na području opštine ima oko 85 km javne rasvjete uz saobraćajnice.

1.2 . Hidrotehnička infrastruktura

Područje se snabdijeva vodom sa kaptiranih izvorišta Prača – Jahorina, Paljanska Miljacka, izvorišta u Podgrabu i Mokrom, čija je prosječna izdašnost 220 l/s. Primarnom i sekundarnom mrežom u vodovodnim sistemima Pale, Jahorina, Podgrab i Mokro pokriven je pretežan dio naseljenih mjesta. Voda se dovodi gravitacionim sistemima, izuzev Jahorine, gdje se izbacuje pumpama. Kvalitet vode je zadovoljavajući, a problem predstavljaju gubici u sistemu, za što je urađen projekat sanacije gubitaka u sistemu. Ukupna dužina vodovodne mreže iznosi 185 km.

Sistem za odvodnju upotrebljenih i atmosferskih voda izgrađen je u centralnom dijelu Pala i na Jahorini i u dijelu novih naselja (Obilićevo, Karađorđevo i Dušanovo). Dužina kanalizacione mreže je 25 km. Upotrebljene vode odvođene su

Opštine RS

vodotoke bez prethodnog tretmana.

1.3. Elektrosnabdijevanje

Kvalitet elektroenergetske mreže na području opštine je izuzetno heterogen. Elektrosnabdijevanje je dobro u urbanim dijelovima naselja, u novim naseljima i u povratničkim naseljima, prosječno u naseljima koja su izgrađena prije 1992. godine i loše u seoskim naseljima i naseljima na periferiji opštine ili u ratom devastiranim područjima.

Ukupna dužina 110 kV mreže je 12.380 km, 35 kV mreže 43,27 km, 10/20/ kV 187,04 km, kablovske mreže 17,56 km i niskonaponske mreže 504,40 km. Na području opštine ima ukupno 168 trafo stanica.

Na području opštine Pale ima ukupno oko 85 km javne rasvjete, uglavnom u urbanom području i na Jahorini.

1.4. Odlaganje čvrstog otpada

Čvrsti otpad se odlaže na gradskoj deponiji Pale, na lokalitetu Ljubogošta. Realizacija programa komunalne potrošnje, koja obuhvata i gradsku deponiju, u nadležnosti je JP „Komunalno“ AD Pale. U toku 2007. i 2008. godine urađen je projekat sanacije deponije, a uloženo je oko 400.000 KM u realizaciju dijela ovog projekta (ograda, čuvarska služba, razgrtanje, planiranje i zasipanje deponije). Na deponiji se ne vrši odgovarajući tretman otpada, tako da ova

„Cekovića kuća“

deponija predstavlja prelaznu fazu do realizacije projekta regionalnih deponija.

1.5. Grijanje

Urbani dio Pala pokriven je toplovodnom mrežom i grije se putem sistema „Gradske toplane“. Toplana je dosegla svoj optimalan kapacitet i trenutno se grije oko 50.000 m² stambenog, poslovnog i javnog prostora. Kao energent koristi se uglavnom drveni otpad, a dijelom ugalj. Urađen je projekat toplifikacije Pala, za čiju je realizaciju potrebno oko 5.000.000 KM i čime bi se zadovoljile potrebe za grijanjem do 2020. godine.

1.6. PTT saobraćaj

PTT saobraćaj na području opštine Pale (fiksna, mobilna telefonija, internet) iznad je prosjeka sarajevsko-romanjske regije i RS i ovim mrežama pokriveno je područje gotovo čitave opštine. ATC Pale sasvim zadovoljava tekuće potrebe i

ima prostora za dalje širenje mreže. Područje opštine Pale pokrivaju sve bh mreže mobilne telefonije (M:tel, BH telekom, Eronet).

1.7.

Stanje postojeće infrastrukture sa aspekta lokacija predloženih i potencijalnih poslovnih zona je zadovoljavajuće. Sve postojeće poslovne zone („FAMOS“, Podgrab, Sumbulovac), kao i potencijalne poslovne zone, nalaze se uz magistralne ili regionalne puteve ili u njihovoj neposrednoj blizini. Takođe, postoji realna mogućnost obezbjeđenja neophodne infrastrukture koja bi uz relativno mala ulaganja zadovoljila potrebe potencijalnih poslovnih zona.

PROJEKTI RAZVOJA

2.1.

U skladu sa programom izgradnje i uređenja prostora koji se donosi za svaku na-

Opštine RS

rednu godinu, opština Pale od 2002. godine ima organizovan i planski pristup planiranju i unapređenju infrastrukture. Osnov za donošenje ovih programa su postavke usvojene Strategije razvoja opštine Pale do 2015. godine, koja u značajnom dijelu tretira i projekte izgradnje i unapređenja infrastrukturnih sadržaja.

Usvajanjem MASTER plana, Regulacionog plana dijela posebnog područja „Jahorina“ i Regulacionog plana sportsko-rekreacionog i turističkog centra „Dvorišta“ stvoreni su preduslovi za dalji razvoj ovih prostora, koji nesumnjivo predstavljaju najznačajniju turističku destinaciju Republike Srpske. Trenutno na prostoru Jahorine ima oko 4.500 registrovanih ležaja, što je 50 odsto ukupno registrovanih smještajnih turističkih kapaciteta RS. U toku su radovi na izgradnji dvije nove savremene žičare (šestosjedi), potom radovi na izgradnji nedostajuće kanalizacione mreže na Jahorini, sanacija vodovodnog sistema, a u toku 2008. godine gotovo u cijelosti je izgrađena javna rasvjeta na Jahorini. Na Dvorištima se nastavljaju radovi na izgradnji i uređenju staza za biatlon i skijaško trčanje. Poseban akcenat je stavljen na ljetnu ponudu i tzv. zeleni turizam, koji s obzirom na promjene klime i globalno zagrijavanje ima veliku budućnost. Na ovim prostorima planom su predviđene i nove sportsko-turističke destinacije (Vrhprača i Kasindolska rijeka), koje imaju ogromne prirodne potencijale za dalji

razvoj, a sa postojećim sadržajima čine jedinstvenu cjelinu.

U svim ovim aktivnostima i radovima posebno se vodi računa o očuvanju i zaštiti životne sredine, proizvodnji zdrave hrane i zaštiti izvorišta vode za piće.

Najveća investicija koja je u toku, a tiče se infrastrukturnih sadržaja, savakako je završetak izgradnje tunela Stambolčić na magistralnom putu M-5 Pale – Višegrad, čija je investiciona vrijednost oko 14.000.000 KM, a od značaja je za bolje povezivanje sa istočnim dijelom RS i centralnom Srbijom, kao i za vezu turističkih destinacija Jahorina – Zlatibor.

Proteklih godina uložena su značajna sredstva u asfaltiranje seoskih puteva, izgradnju vodovodnih sistema, odvojena su sredstva za podsticaj poljoprivredne proizvodnje, a u cilju realizacije usvojene Strategije razvoja agrara do 2015. godine.

Takođe, urađeni su projekti toplifikacije Pala, dovođenja prirodnog gasa na Pale i Jahorinu, unapređenje kanalizacione mreže, u toku su izgradnja nove osnovne škole, izgradnja zgrade Ekonomskog fakulteta, regulacija preostalog dijela korita rijeke Miljacke, a urađen je i elaborat zaštite izvorišta vode za piće i sl.

2.2.

U pogledu projekata poslovnih infrastrukture, locirane su postojeće poslovne i industrijske zone koje raspolažu većinom potrebnih sadržaja i infrastrukture za oživljavanje ili

stavljanje u funkciju („FAMOS“ – ranije metalna industrija i Podgrab – drvoprerađivačka industrija), kao i potencijalne zone (Ljubogošta – transport, skladišta), Sumbulovac (drvena industrija i dr.), Mokro, Kadi-no selo (ranije „PRETIS“), kao i dvije značajne i perspektivne turističke destinacije (Vrhprača – zimski i ljetni turizam, te Dvorišta – biatlon, skijaško trčanje i ljetni turizam).

Opština Pale je obezbijedila odgovarajući prostor za rad republičke Agencije za razvoj malih i srednjih preduzeća – Regionalni centar Istočno Sarajevo.

Slobodan Savić, načelnik opštine Pale, za Bilten je dao sljedeću izjavu.

Slobodan Savić

Ono što je u proteklom periodu učinjeno na polju razvoja i stvaranju uslova za unapređenje života stanovnika Pala, kao i projekti čije oživotvorenje tek predstoji, snažna su potvrda da je lokalna vlast pokazala odgovornost i radila prvenstveno u službi građana a ne različitih politika, ostvarujući istovremeno i dobru saradnju sa višim nivoima vlasti, koja je za rezultat, takođe treba istaći, imala niz oživotvorenih razvojnih poduhvata na ovom području.

Opštine RS

Ono što nas već godinama nosi, pa tako i sada u periodu ekonomske krize, jeste stvaralačka energija, koja je, uostalom, u naš grad donijela šarm prepoznatljive urbane sredine čiji je dalji razvojni put već trasiran i zasnovan na potpuno realnim i ostvarivim planovima.

Tražili smo najbolja rješenja kako bismo unaprijedili razvoj. I ne samo da smo uspjeli sačuvati postojeći imidž Pala kao grada mladosti i zadržati razvojni korak, već smo udahnuli jednu novu dozu tog gradskog šarma našoj sredini, u kojoj se osjeća ambijent koji karakterišu radna atmosfera, stvaralaštvo, kreativnost... Neću pogriješiti ako kažem da ovdje vlada jedna opšta mobilnost, te da građani i lokalna vlast zajednički čine sve kako bi se poboljšao kvalitet života, a grad, opet, bio što uređeniji i ljepši. To potvrđuje i interesovanje brojnih investitora, koji su Pale prepoznali kao mjesto u koje vrijedi ulagati, a sve to je pozitivno uticalo i na opšte rezultate i donijelo u ovaj kraj mnoge nove sadržaje koji se i funkcijom i savremenim izgledom uklapaju u vizionarsku sliku jednog univerzitetsko-turističkog centra.

Teško je sve to i nabrojati na jednom mjestu, ali mogu se pomenuti moderna fiskulturna sala u Mokrom, obnovljena i restaurisana stogodišnja kuća Cekovića, nova i savremena autobuska stanica, prvo gradsko šetalište i Olimpijski park, kojima bi se ponosili i mnogo veći gradovi, osvijetljena raskršća, javna rasvjeta na Jahorini, obnovljena elektro-mreža, regu-

lacija korita Miljacke, izgradnja novih i obnavljanje starih gradskih ulica, kao i desetine kilometara asfaltiranih seoskih puteva... To je tek dio poduzet niza uspješno sprovedenih projekata u našoj sredini, koju karakterišu i veliki tržni centri i veliki broj banaka, koje, to je opštepoznato, žele da budu prisutne upravo tamo gdje postoji razvojni i ambijent povoljan za investiranje.

Važno je podsjetiti i na donošenje Master plana i Regulacionog plana za područje Jahorine, kapitalnih dokumenata za Pale, koji su bili osnova za poboljšanje i ozbiljniji razvoj turizma, jer uvode svojevrsnu disciplinu u oblast izgradnje sportskih sadržaja i smještajnih kapaciteta.

Sam podatak da otvaraju mogućnost za stotine miliona evra vrijedne investicije u narednoj deceniji, kao i činjenica da je na olimpijskoj planini već dobrano poodmakao značajan investicioni ciklus, koji se prepoznaje i u izgradnji novih savremenih žičara i vještačkog osnježavanja, dovoljno je jako uporište za optimizam da će doći i do povećanja broja zaposlenih, te niza drugih pomaka, pa i novog rasta opštinskog budžeta, što bi opet značilo i veća ulaganja u dobra od opšteg interesa.

Svečano otvaranje „Olimpijskog parka“

Završetak izgradnje tunela Stambolčić, te realizacija najavljene gradnje gondole od Pala do Jahorine, što je investicija ovdašnje kompanije „Majneks“, koja će zasigurno kreirati i sasvim novu destinaciju na Ravnoj planini, dovešće do potpune otvorenosti grada i olimpijske planine, koja zajedno sa savremenim nordijskim skicentrom Dvorišta, može postati prepoznatljiv turistički brend u širem regionu, pa i Evropi.

Sve to, kao i činjenica da su Pale otvoren grad i grad mladosti, koji je kao takav prepoznao i Evropski pokret u BiH, predstavlja dobru pozivnicu, kako za posjetioce i turiste, tako i za investitore, koji ulaganjem na ovom području jednostavno ne mogu učiniti pogrešan poslovni potez. Naprotiv, vjerujemo da kao sredina bogata izdašnim prirodnim, ali prvenstveno kvalitetnim ljudskim resursima, koji se prepoznaju u činjenici da se ovdje obrazuje više hiljada mladih ljudi, jesmo perspektivan grad čiji je razvoj nezaustavljiv.

PREDSTAVNIŠTVO REPUBLIKE SRPSKE

**Bulevar despota Stefana 4/IV
Beograd, Srbija**

Tel: 00 381 11 324 6633

Faks: 00 381 11 323 8633

E-mail: predstavnistvo@predstavnistvorsbg.rs